

Läget på de globala energimarknaderna

Vecka 13, 2022

2022-03-30

Sammanfattning

Energimarknaderna är fortsatt volatila till följd av Rysslands krig i Ukraina. Samtidigt sker energileveranser från Ryssland fortsatt som planerat. På oljesidan kvarstår dock tveksamheten kring att köpa rysk olja på spot som rapporterades i förra marknadsbrevet. För en mer utförlig beskrivning av läget på oljemarknaden, se avsnittet ENERGI I FOKUS Vad händer på oljemarknaden?

EU har ännu inte infört sanktioner som direkt påverkar den ryska energiexporten till Europa.

Priset på olja påverkas fortsatt av en utbudsbrist och låga globala lagernivåer. Samtidigt har nya attacker från Houthirebeller mot saudisk energiinfrastruktur lett till högre priser. En ökad nedstängning i Asien till följd av covid-19 föranledde dock lägre priser under gårdagen.

Naturgaspriserna i Europa är fortsatt volatila och höga, även om priset på den nordvästeuropeiska naturgasmarknaden har sjunkit sedan förra marknadsbrevet. TTF M+1 stängde den 28 mars på EUR102,55 per MWh.

Kolpriset och priset på utsläppsrätter inom EU har varit mindre volatila under de senaste veckorna jämfört med tidigare. Det råder dock stor osäkerhet på de båda marknaderna kring konsekvenser av Rysslands krig i Ukraina.

<http://www.energimyndigheten.se/globalaenergimarknader>

*För Energimyndighetens löpande bedömning av det svenska energiförsörjningsläget till följd av kriget i Ukraina, se myndighetens [lägesbilder](#) som publiceras tisdagar och fredagar.

Innehåll

Sammanfattning	1
Oljemarknaden	2
Naturgasmarknaderna	4
Kol och EU ETS	6
ENERGI I FOKUS Vad händer på oljemarknaden?	7

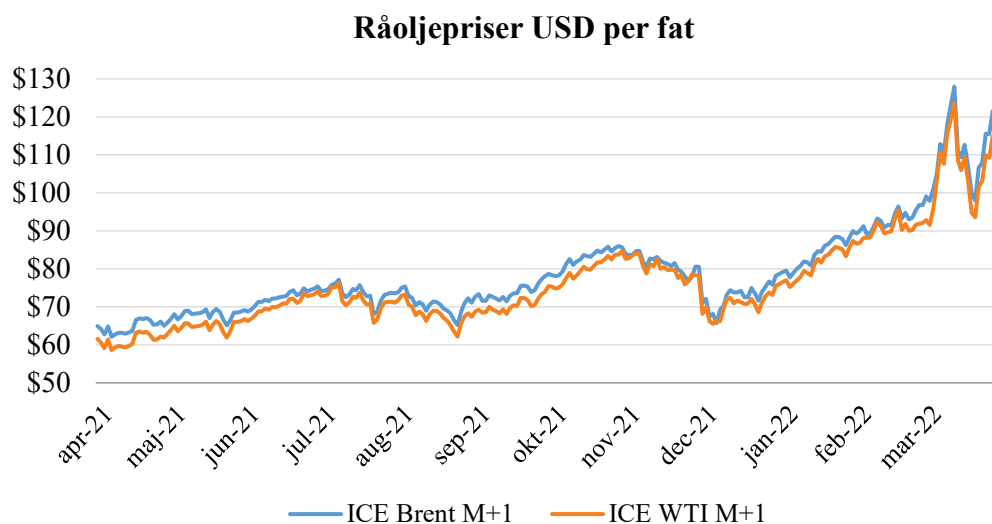
Priser vid stängning den 28/3

Olja	ICE Brent, front month		
	112,48	USD/fat	↑*
Naturgas	ICE TTF, month ahead		
	102,55	EUR/MWh	↓*
Kol	ICE AP12, front month		
	270,40	USD/ton	↓*
Utsläppsrätter	ICE EUA, Dec contract		
	80,81	EUR/ton	↑*

* Pilen indikerar prisrörelse sedan förra marknadsbrevet.

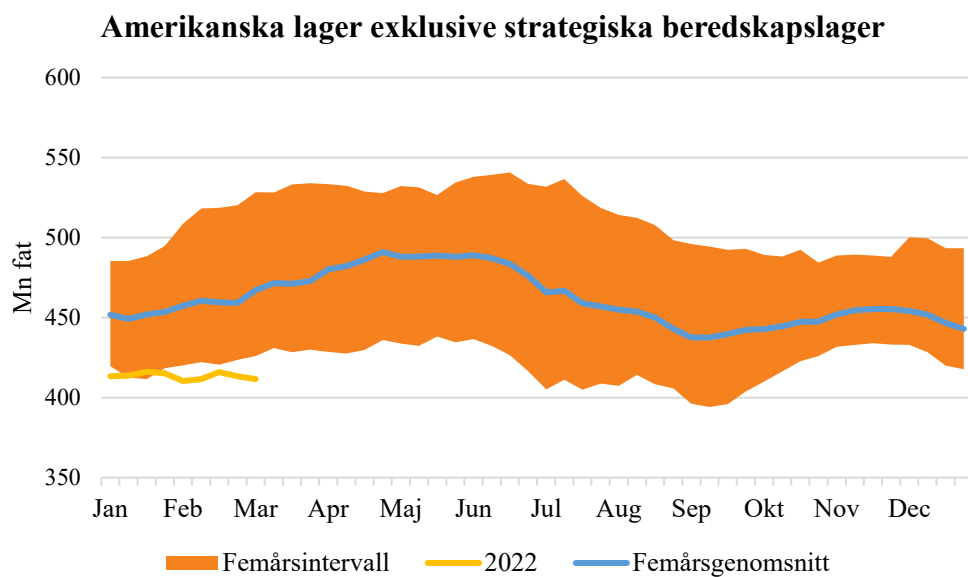
Oljemarknaden

Oljepriset är volatilt och har varierat inom ett spann om USD20 per fat under de senaste två veckorna. Under förra helgen föranledde missilattacker mot saudisk energiinfrastruktur något höjda priser. Saudiarabien meddelade dock tidigt att volymer till marknaden inte påverkades. Samtidigt försvarade Saudiarabien beslutet att inte öka sin produktion till följd av Rysslands krig i Ukraina, genom att hänvisa till risken för sabotage mot oljeanläggningar i landet. Ytterligare attacker i slutet av förra veckan ledde till att oljepriset steg och stängde på USD120,65 per fat den 25 mars. Under måndagen sjönk priserna något, bland annat till följd av ökad nedstängning i Asien som en konsekvens av covid-19. Brent M+1 stängde den 28 mars på USD112,48 per fat.

Källa: Intercontinental Exchange.

Samtidigt påverkas marknaden i stor utsträckning av Rysslands krig i Ukraina och marknaden är fortsatt mindre benägen att köpa rysk olja. Ett eventuellt embargo mot rysk oljeimport till Europa har också diskuterats inom EU men ännu finns ingen konsensus mellan medlemsländerna kring en sådan åtgärd.

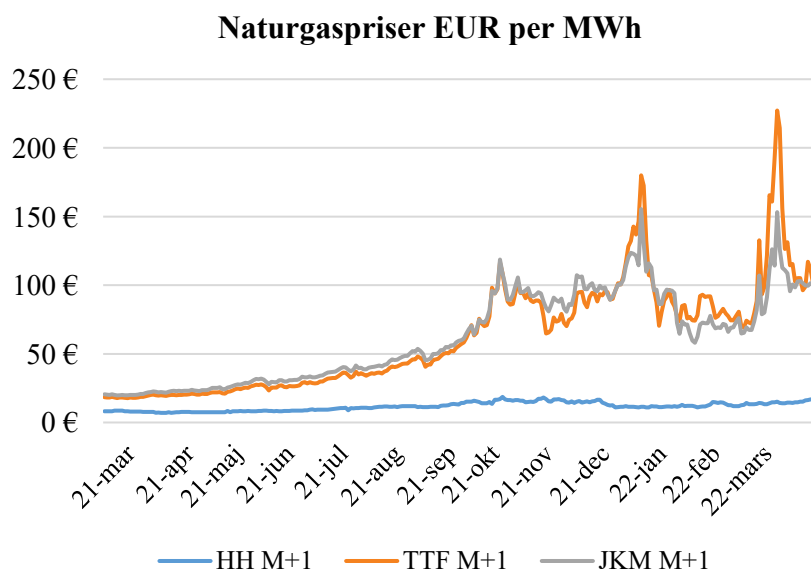
Källa: EIA.

Det råder fortsatt låga globala lager, de amerikanska kommersiella lagren ligger som tidigare under femårsgenomsnittet, med en nedgång i lagren sedan förra marknadsbrevet. De kommersiella lagren som hålls inom OECD är på sin lägsta nivå på åtta år.

För en mer utförlig beskrivning av läget på oljemarknaden, se avsnittet **ENERGI I FOKUS** Vad händer på oljemarknaden?

Naturgasmarknaderna

På den nordvästeuropeiska naturgasmarknaden är priserna fortsatt höga och volatila. Priserna steg kraftigt när Ryssland invaderade Ukraina och har sedan dess fortsatt att vara högre än tidigare. Priserna har sedan förra marknadsbrevet initialt pressats ner något men gick i mitten av förra veckan upp igen efter ett uttalande från Ryssland att naturgas ska betalas i rubel framöver. TTF M+1 stängde samma dag (23 mars) på EUR117 per MWh, att jämföra med EUR98,75 per MWh dagen innan. Priset har sedan dess sjunkit något och TTF M+1 stängde på måndagen den 28 mars på EUR103 per MWh.

Källa: Montel.

På onsdagen den 23 mars meddelade Rysslands president att köp av naturgas från Ryssland ska betalas i rubel framöver. På grund av osäkerheter i vad kravet innebär gick priserna på naturgas på den nordvästeuropeiska naturgasmarknaden upp. Det är fortsatt oklart vad exakt kravet innebär för de europeiska köpare. Gas från Ryssland handlas normalt sett i euro eller dollar. För att köpa gas i rubel skulle gasköpare i Europa först behöva köpa rubel för att genomföra betalningarna, något som skulle öka rubelns värde. Rubeln har sedan uttalandet stärkts något.

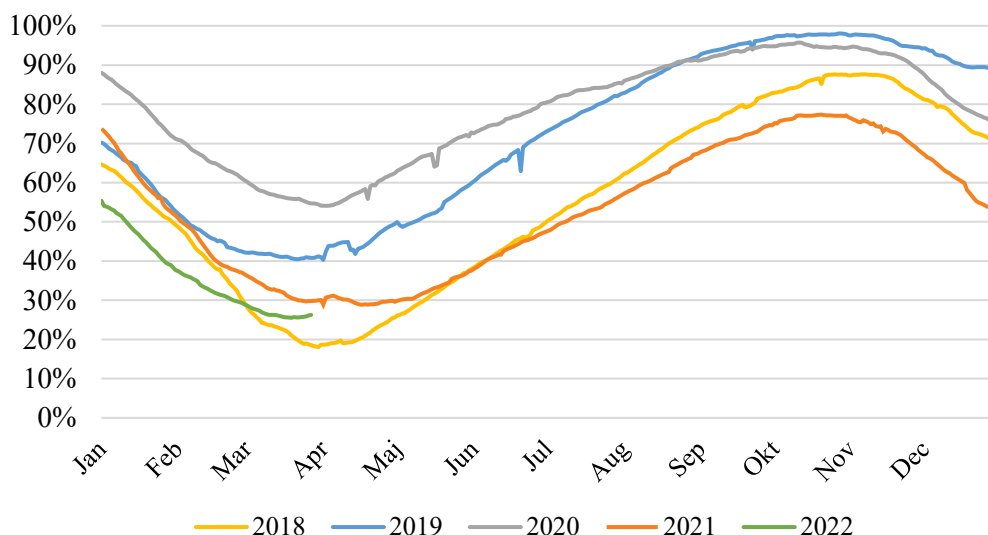
EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen sa i ett uttalande i förra veckan att EU inte kommer låta sig bli utpressade och att de sanktioner som finns mot Ryssland inte kommer kunna kringgå genom att kräva betalning i rubel samt att Rysslands krav innebär ett kontraktsbrott. Även Frankrikes president har i ett uttalande sagt att det inte finns någon anledning att acceptera Rysslands krav att betala i rubel och menar också att det är kontraktsbrott. Även energiministrar från de så kallade G7-länderna meddelande i början av veckan att man inte accepterar Rysslands krav att betala för gas i rubel utan anser att det är ett kontraktsbrott.

EU:s stads- och regeringschefer träffades i Bryssel den 24–25 mars. På plats i Bryssel var även USA:s president Joe Biden. USA och EU meddelade tillsammans på fredagen den 25 mars att man ingår ett partnerskap om energi och att USA ska leverera upp till 15 miljarder kubikmeter extra LNG under 2022. EU-kommissionen ska tillsammans med EU:s medlemsstater också arbeta för att säkra en stabil efterfråga om 50 miljarder kubikmeter LNG per år till minst 2030, förutsatt att priset på gasen ska reflektera långsiktiga marknadsfundament. Priset ska särskilt se till priset på den amerikansk handelshubben Henry Hub. Även Kanadas president Justin Trudeau var i Bryssel förra veckan och sa i ett gemensamt uttalande med EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att EU och Kanada ska sätta upp en arbetsgrupp för att utveckla en konkret åtgärdsplan för att samarbeta mer inom grön energi och LNG.

EU:s stads- och regeringschefer beslutade också på toppmötet att medlemsländerna och EU-kommissionen ska samarbeta om frivilliga inköp av gas, flytande naturgas och vätgas.

Tyskland har meddelat att landet har som mål att vara nästintill oberoende av rysk gas i mitten av 2024. Som marknadsbrevet tidigare skrivit om planerar Tyskland att bygga två LNG-terminaler och det finns nu också planer på ett flytande LNG-lager med tillhörande terminaler. Även Frankrike har planer på flytande LNG-terminaler för att kunna ta emot LNG och överföra gasen till nätet.

Fyllnadsgrad gaslager EU totalt

Källa: GSE minus strategiska reserver.

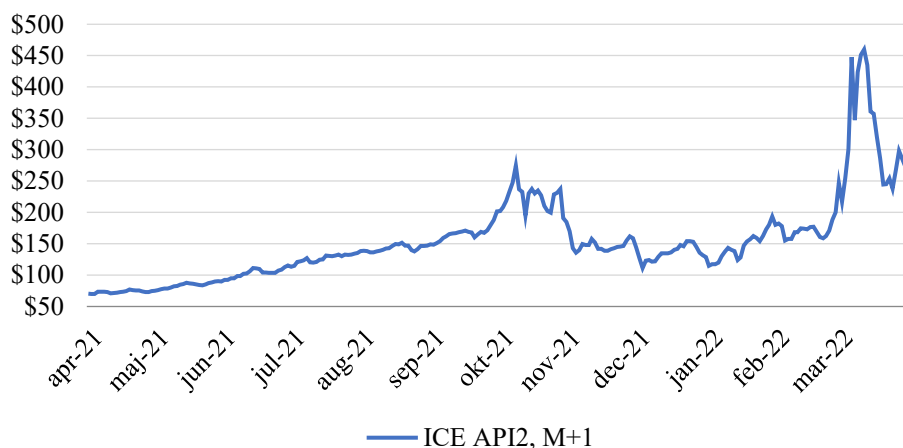
De europeiska naturgaslagren är till 26 procent fyllda (27 mars) att jämföra med 30 procent vid samma tidpunkt förra året.

EU-kommissionen presenterade i mitten på förra veckan ett nytt lagförslag om krav om 80 procentig lagerfyllnad den 1 november i år. Från och med 2023 föreslås ett krav om 90 procent lagerfyllnad.

Kol och EU ETS

Kolpriset har den senaste tvåveckorsperioden varit något mindre volatilt. Priset uppgick under måndagen den 14 mars till USD320 per ton men har därefter hållit sig mellan dryga USD240 och USD298 per ton. Marknadsaktörer är fortsatt osäkra på eventuellt kommande sanktioner mot Ryssland och dess påverkan på kolmarknaden. Genomsnittspriset sedan förra marknadsbrevets publicering har varit USD271 per ton.

Kolpris USD per ton

Källa: Intercontinental Exchange

Priset på utsläppsrätter har stabiliserat sig den senaste tvåveckorsperioden och endast handlats inom ett intervall om EUR4 per ton. Som lägst har utsläppsrättspriset varit EUR76,6 per ton och som högst EUR80,7 per ton. Genomsnittspriset har legat på EUR78,5. Marknaden påverkas fortsatt av stora osäkerheter på de övriga energimarknaderna men detta har inte föranlett volatila priser de senaste två veckorna.

Utsläppsrättspris EUR per ton

Källa: Intercontinental Exchange

ENERGI I FOKUS Vad händer på oljemarknaden?

Efter Rysslands invasion av Ukraina ska ryska oljeleveranser enligt uppgifter i bl a media ske som tidigare, via planerade utleveranser i hamnar samt via rörledningen Druzhba till europeiska länder. Länder som tar olja och produkter via Druzhba har inte indikerat några avbrott eller begränsningar i de ryska leveranserna. Samtidigt har rysk olja blivit mindre efterfrågad, bland annat till följd av en osäkerhet kring hur sanktionerna påverkar köp av olja indirekt. Det förekommer också att företag eller individer valt att bojkotta rysk olja, ryska fartyg osv.

Liknande hantering har också noterats i Sverige. Under vecka 9 vägrade en tullagent att ta emot ett ryskägt fartyg med ryskt flygbränsle. Leveransen kunde till slut genomföras som planerat.

På torsdagen den 17 mars meddelade Svenska hamnarbetarförbundet att man kommer införa en blockad mot alla ryskägda, ryskflaggade och ryskkontrollerade fartyg samt fartyg med ryska varor och fartyg på väg till eller från Ryssland. Blockaden trädde ikraft fr o m den 28 mars.¹

Ett sådant självsanktionerande beteende har lett till en ökad efterfrågan på icke-rysk olja, samtidigt som den globala marknaden för olja redan innan Rysslands invasion karaktäriserades av ett underutbud, stigande priser och låga lagernivåer. Det internationella energirådet IEA lyfter att medeldestillat, specifikt diesel, är den mest utsatta sektorn i nuläget².

Effekter på efterfrågan

Flera energibolag har meddelat att man inte kommer sluta nya leveranskontrakt med Ryssland och att man kommer fasa ut sin verksamhet i Ryssland. Det levereras fortsatt olja och produkter utifrån redan slutna kontrakt eller köp som genomfördes innan den 24 februari. Det har dock handlats låga volymer rysk olja på spotmarknaden.

I nuläget finns det god tillgång på rysk olja som färre köpare vågar kontraktera, dels på grund av risken för att påverkas av sanktionerna mot ryska banker, bolag och individer dels till följd av oro för att köpet inte ska kunna slutföras – exempelvis vid en blockad mot ryska fartyg i hamnar. Detta har medfört att rysk olja är betydligt billigare jämfört med exempelvis Brent och WTI.

I sin senaste publicering av den månatliga rapporten *Oil Market Report*³, OMR, (16 mars) uppskattar IEA att omkring 2,5 miljoner fat olja per dag (mb/d) kan vara borta från marknaden fr o m april till följd av självsanktionering och stor osäkerhet kring att köpa rysk olja. 1,5 mb/d bedöms utgöras av råolja och resterande 1 mb/d av produkter. IEA

¹ Svenska hamnarbetarförbundet. *Svenska hamnarbetarförbundet varslar om blockad av ryskt gods och ryska fartyg*. [Svenska Hamnarbetarförbundet varslar om blockad av ryskt gods och ryska fartyg](#). Hämtad 2022-03-22.

² IEA (2022), *A 10-Point Plan to Cut Oil Use*, IEA, Paris <https://www.iea.org/reports/a-10-point-plan-to-cut-oil-use>.

³ IEA (2022), *Oil Market Report - March 2022*, IEA, Paris <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-march-2022>.

understryker en ökad risk för hög prisvolatilitet och stigande priser under kommande månader, inför den säsongsbetonade efterfrågetoppen i juli/augusti.

Forskningsinstitutet Oxford Institute for Energy Studies, OIES, bedömer i sin rapport *Oil Monthly Issue 12*⁴, (14 mars) att marknaden kan hantera ett bortfall om 1 mb/d av rysk olja på kort sikt. Bortfall större än så kommer enligt OIES kräva att annat utbud kommer till marknaden.

En begränsning av rysk oljeexport påverkar i första hand Europa eftersom omkring hälften av Rysslands oljeexport går till Europa. 20 procent går till Asien. Eftersom olja handlas på en världsmarknad, där ett lägre pris i ett område attraherar volymer från hela världen, kommer ett bortfall av rysk olja indirekt påverka alla köpare av olja.

Kompensation av ett utbudsbortfall

Det finns olika typer av råoljekvaliteter och flexibiliteten att köpa olika typer av kvaliteter skiljer sig åt mellan olika raffinaderier. Många europeiska raffinaderier, särskilt de som är byggda i anslutning till Druzhba, har små marginaler att dels köpa olja från en annan leverantör eftersom deras ryska import är rörbunden, dels att justera sin raffinaderiverksamhet till en annan råoljekvalitet utan större investeringar. Ju modernare och mer komplext ett raffinaderi är desto större möjlighet, generellt, finns att justera optimeringen för olika råoljekvaliteter. Det kan dock leda till minskad produktion och lägre vinstmarginaler under en omställningsperiod.

Svenska raffinaderier köper vattenburen råolja, vilket ökar möjligheterna att köpa råolja från andra leverantörer, även om ledtiderna drastiskt förlängs om en svensk köpare kontrakterar exempelvis saudisk olja istället för rysk. Köp från Ryssland och köp av Nordsjöolja bedöms ha ungefär samma leveranstider vilket har höjt efterfrågan på Nordsjöolja.

I det korta perspektivet påverkar ett minskat utbud från Ryssland priserna, oavsett om volymerna faktiskt finns eller ej. Priserna på råolja och medeldestillat har stigit sedan Rysslands invasion, från en redan hög nivå innan invasionen. De högre priserna och dess effekt på den ekonomiska tillväxten har föranlett att IEA, i sin senaste OMR, skrev ned prognosen över efterfrågetillväxten under resterande delen av 2022 med 950 kb/d. IEA menar att marknadssituationen, trots en lägre efterfråga, fortsatt kommer vara ansträngd, till följd av ett större bortfall av rysk olja samt det sedan tidigare ansträngda marknadsläget.

Situationens omfattning kommer också påverkas av hur stor volym rysk olja som istället går till Asien (främst Kina och Indien) och hur stor volym olja som då frigörs av dessa länders normala leveranser och kan gå till Europa istället. Detta kommer bland annat påverkas av möjligheten att ta olika råoljekvaliteter samt prisskillnader mellan olika råoljekvaliteter. I det kortare perspektivet innebär även en sådan omallokering längre ledtider och högre priser. Hittills har leveranser av rysk olja till Asien ökat något, men det finns fortsatt osäkerheter även från asiatiska köpare att ta rysk olja.

⁴ [OIES Oil Monthly - Special Issue 12 - Oxford Institute for Energy Studies \(oxfordenergy.org\)](https://www.oxfordenergy.org/oxford-energy-special-issue-12).

I en bristsituation kan bristen kompenseras antingen via en justering i utbudet (inklusive ökad lageravtappning) alternativt en justering i efterfrågan.

OPEC

Vad gäller utbudet bedöms OPEC-producenter ha tillräckligt med tillgänglig kapacitet för att kompensera för ett bortfall av rysk olja med 2,5 mb/d i det korta perspektivet. Med det sagt, är det sedan tidigare planerat att OPEC-länderna ska släppa 400 kb/d per månad ytterligare från sin avtalade produktionsbegränsning under våren. OPEC-länderna har dock haft svårigheter att öka sin produktion i enlighet med planerade ökningarna och IEA bedömer att omkring 1,1 mb/d saknas från OPEC:s meddelade produktionsvolym sedan årsskiftet. OPEC har inte heller signalerat att man är villig att frångå de planerade produktionsökningarna till fördel för en snabbare upptrappning av volymer till marknaden. Detta skulle dock kunna ändras, speciellt om relationen mellan USA och Saudiarabien förbättras.

Iran

Sedan 2018 är Irans oljeexport belagd med sanktioner efter att USA gick ur det s k kärnvapenavtalet. Trots diskussioner parterna emellan sedan Biden-administrationen tog över i Vita huset har ett nytt avtal eller en återgång av USA till det befintliga avtalet inte skett. Under hösten och våren har en intensifiering i samtalen skett och en lösning har verkat nära förestående. Ännu har dock ingen överenskommelse slutits och det faktum att Ryssland är ett av avtalsländerna försvårar sannolikt förhandlingarna. OIES bedömer att Irans oljeproduktion kan öka från 2.3 mb/d i januari 2022 till maxkapaciteten om 3.8 mb/d, under en lägre period (H2 2023)⁵. IEA bedömer att omkring 1 mb/d av iransk olja kan tillkomma under en sexmånadersperiod när ett avtal kommer på plats. Det råder därmed stor osäkerhet hur snabbt Irans produktionsökning kan ske och hur nära förestående en överenskommelse faktiskt är.

USA

USA är ett av de länder som har en relativt stor tillkommande planerad produktionsökning under 2022. Både IEA och OIES är dock i nuläget överens om att tillkommande produktion från USA inte kan avlasta marknaden på kort sikt. Trots att antalet borrhälsar i USA har ökat under drygt 1,5 års tid är den amerikanska oljeproduktionen långt från tillbaka på samma nivåer som före pandemin. IEA bedömer att den amerikanska produktionen kommer öka med omkring 1,4 mb/d under 2022 jämfört med 2021. Den amerikanska produktionen skulle då överstiga produktionen 2019 med omkring 500 kb/d. Samtidigt har amerikanska producenter flaggat för att flaskhalsar i infrastrukturen begränsar produktionen.

Globala lager

I brist på snabbt tillkommande produktionskapacitet kommer lager av råolja och oljeprodukter behövas för att balansera ett bortfall av rysk olja. De globala kommersiella lagren inom OECD inklusive USA är dock på låga nivåer till följd av ett lägre utbud än efterfrågat under stora delar av 2021. Enligt IEA var de kommersiella lagren inom OECD

⁵ OIES.

335 mb under femårsgenomsnittet i slutet av januari och därmed på sin lägsta nivå sedan 2014.

Förbrukningsdämpande åtgärder

De mycket höga energipriserna som noterades redan under hösten och som har eskalerat under februari och mars i år har dämpat prognoser för den ekonomiska tillväxten och lett till höga priser på el och drivmedel för slutkunder i framför allt Europa. IEA lyfter att i länder där skatter står för en stor del av drivmedelspriset vid pump, kan en åtgärd för att minska de negativa effekterna av det höga oljepriset för slutkunder vara en tillfällig skattesänkning. IEA understryker att sådana prisåtgärder bör vara utformade så att de prioriterar ekonomiskt utsatta hushåll och slutkonsumenter som måste köra bil, till jobbet exempelvis. Sådana åtgärder, som kan vara befogade i en situation med mycket höga priser, adresserar dock inte situationen med ett begränsat utbud av olja och drivmedel i sig.

På fredagen den 18 mars publicerade IEA *A 10 Point Plan to Cut Oil Use*. Planen innehåller 10 möjliga förbrukningsdämpande åtgärder som IEA menar skulle kunna leda till en förbrukningsminskning om totalt 2.7 mb/d i OECD under de kommande fyra månader.